

Mirko Maretić

Sveučilište u Zagrebu
Arhitektonski fakultet
HR - 10000 Zagreb, Kačićeva 26

Izvorni znanstveni članak • Original Scientific Paper
UDK • UDC 711.523(497.5 Zagreb)"19"

Rukopis primljen • Manuscript Received: 09.02.1996.
Članak prihvaćen • Article Accepted: 27.06.1996.

Prilog istraživanju centara zagrebačkih naselja Trnskog i Zapruđa

A Contribution to Research About the Centres of Trnsko and Zapruđe, Urban Settlements in Zagreb

Ključne riječi • Key words

anketa	questionnaire
centar naselja	centre of settlement
urbanističko planiranje	urban planning
Trnsko, Zapruđe	Trnsko, Zapruđe
Zagreb	Zagreb

Sažetak • Abstract

Istraživanje centara zagrebačkih naselja *Trnskog* i *Zapruđa*, utemeljeno na proučavanju dokumentacije, na opažanju i anketi, dalo je rezultate, koji pokazuju da je centar Zapruđa po mnogočemu kvalitetniji od centra Trnskog. Ti rezultati mogu biti korisni u planiranju i projektiranju centra gradskog naselja, pogotovo pri određivanju optimalne lokacije i površine takvog centra, kapaciteta parkirališta i dimenzija pješačke ulice u njemu te pri izboru sadržaja u njemu (trgovina, ugostiteljskih, uslužnih, kulturnih, zabavnih i poslovnih objekata).

The author researches the centres of *Trnsko* and *Zapruđe*, urban settlements in Zagreb. He analyzes their position in the city, and uses both observation and a questionnaire to substantiate his hypotheses. His results lead to relevant conclusions that could be used in designing and planning the centres of new urban settlements.

Uvod

U istraživanju su analizirana naselja *Trnsko* i *Zaprude* u Južnom Zagrebu, čiji su centri svojedobno projektirani i realizirani kao "srca" novih stambenih zajednica.¹ Usporedba tih naselja, uz provjeru nekih pretpostavki anketom i opažanjem, dala je rezultate koji su korisni za istraživanje centara novih gradskih naselja, što omogućuje reviziju do sada poznatih postupaka planiranja takvih centara.

Za nas je istraživanje navedenih naselja zanimljivo i poučno jer je 1960. i 1962. godine autor ovog članka sudjelovao u njihovu planiranju. Osim toga, na odabir upravo tih naselja za istraživanje utjecala je činjenica da se u njima, nakon nekoliko godina ustalio socijalni sastav stanovništva.

U ovom je istraživanju, na temelju analize rezultata ankete, trebalo utvrditi povoljnosti izabrane lokacije centra, opravdanost okupljanja sadržaja u njemu, povoljnosti korištenja ugostiteljskih sadržaja, primjerenost parkirališta, prednosti izgradnje objekata, kao i želju za posjetom dvorani za kulturno-zabavne priredbe u centru, mjesta kupovine različite robe, razlog i učestalost posjeta centru, intenzitet korištenja podcentara, prihvatljivost rješenja centra kao pješačke ulice te stupanj zadovoljstva stanovnika centrom naselja.

Urbanistička obilježja istraživanih naselja

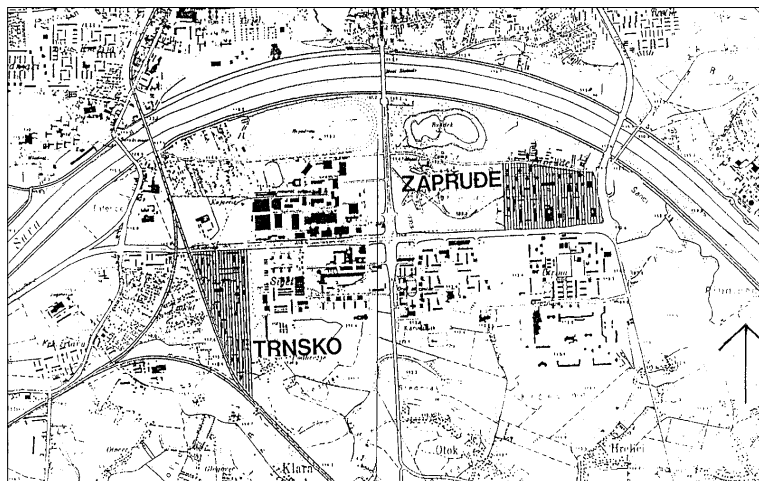
U osnovnim podacima o istraživanim naseljima obuhvatili smo njihov prostorni položaj u Zagrebu, vremenski nastanak detaljnih urbanističkih planova, predviđeni i stvarni broj stanovnika, te njihove površine i gustoće naseljenosti. Osim toga, te podatke upotpunjuju i lokacije, zemljišne površine, strukture sadržaja i opseg realizacija centara istraživanih naselja te gravitacijska područja podcentara.

Trnsko

Naselje Trnsko nalazi se južno od Save i jugozapadno od Zagrebačkog velesajma (sl.1), na površini kojoj je granica sa sjevera Avenija Dubrovnik, s istoka planirana tzv. produžena Runjaninova ulica i s jugozapada željeznička pruga Zagreb — Sisak. Naselje ima oblik izduženog trokuta, čija je istočna stranica duga 1100 m, a sjeverna 500 m. Dva priključka prometno ga povezuje samo s Avenijom Dubrovnik. Jedan od tih priključaka je djelomično izvedena tzv. produžena Runjaninova ulica, odnosno njezin kratki zapadni kolnik, dug samo 150 m. Takav prostorni oblik naselja i njegova prometna povezanost stvaraju određene probleme njegovim stanovnicima, što se iskazalo i u anketi.

Naselje je planirano 1960. godine, prije izrade Idejnoga urbanističkog rješenja Južnog Zagreba, i to za oko 9 800 stanovnika, na površini od 29 ha, što znači s gustoćom naseljenosti oko 340 st./ha. Izgradnja stambenog naselja uglavnom je trajala od 1961. do 1966. godine. Od svih pratećih objekata (osnovna škola, dječji vrtić, zdravstvena stanica, trgovački podcentar, garaže) najkasnije je izgrađen (1969) veći dio centra naselja. U njemu još nije izgrađena dvorana za kulturno-zabavne priredbe, nisu otvoreni restoran ni kavana, a nije izgrađen objekt poštanskog ureda ni uprave mjesne zajednice. Danas to naselje ima oko 11 000 stanovnika, pa mu je gustoća naseljenosti povećana na približno 380 st./ha. Povećanje broja stanovnika u naselju rezultat je činjenice da dnevne sobe služe kao spavaonice, pa

¹ Arhitekti Zdenko Kolacio, Mirko Maretić i Josip Uhlík autori su urbanističkog plana naselja *Trnsko*, a Josip Uhlík s grupom stručnjaka GP-a Jugomont iz Zagreba autor je urbanističkog plana naselja *Zaprude*. Ti su planovi izrađeni u Urbanističkom zavodu grada Zagreba, za Trnsko 1960, a za Zaprude 1962. g. Arhitekti Aleksandar Dragomanović, Radovan Nikšić i Edo Smidihen projektirali su centar naselja *Trnsko*, a Petar Vovk centar naselja *Zaprude*.

SL. 1. Prostorni položaj naselja Trnskog i Zaprude u Južnom Zagrebu

Izradio • Made by
Mirko Maretić

FG. 1. Location of Trnsko and Zaprude in South Zagreb

Centar naselja Trnskog sadrži	bruto površine
1. dom društvenih organizacija	200 m ²
2. dvoranu za kulturno-zabavne priredbe (nije izgrađena)	500 m ²
3. robnu kuću ²	1 800 m ²
4. trgovinu mješovite robe	130 m ²
5. trgovinu mješovite robe i mesnicu	130 m ²
6. prodavaonicu plastičnih proizvoda	138 m ²
7. prodavaonicu cvijeća	130 m ²
8. café bar i slastičarnicu	130 m ²
9. restoran (nije izgrađen)	710 m ²
10. kavanu (nije izgrađena)	156 m ²
11. frizerski salon	74 m ²
12. urarsku radionicu	36 m ²
13. zdravstvenu stanicu i ljekarnu	660 m ²
14. poštanski ured (nije izgrađen)	140 m ²
15. upravu mjesne zajednice (nije izgrađena)	300 m ²
16. trafostanicu	50 m ²
Ukupno	5 284 m²

u stanovima može živjeti više ljudi, a povećao se i broj stanova, što je postignuto adaptacijom bivših prostorija za boravak djece i praonica smještenih u prizemlju većine stambenih zgrada.

Ako se računa površina do sada izgrađenih objekata u centru naselja (sl. 2), ona iznosi 3 478 m² bruto. U tom je centru bilo zaposleno 178 osoba.³

Ukupna površina zemljišta centra naselja od 26 000 m² (100%) dijeli se na: 4 384 m² (16,86%) površine pod zgradama, 16 961 m²

² Objekt je dvokatni, tj. 2x900 m².

³ Ovaj smo podatak dobili intervjuom u centru naselja Trnskog 19. siječnja 1985. g.

TABL. I. Veličina i sadržaj centra naselja Trnskog (bez centralnih sadržaja raspršenih po naselju)

Sastavio • Made by Mirko Maretić

TABLE I. Dimensions and features of the Centre of Trnsko (excluding the main features dotted about the settlement)

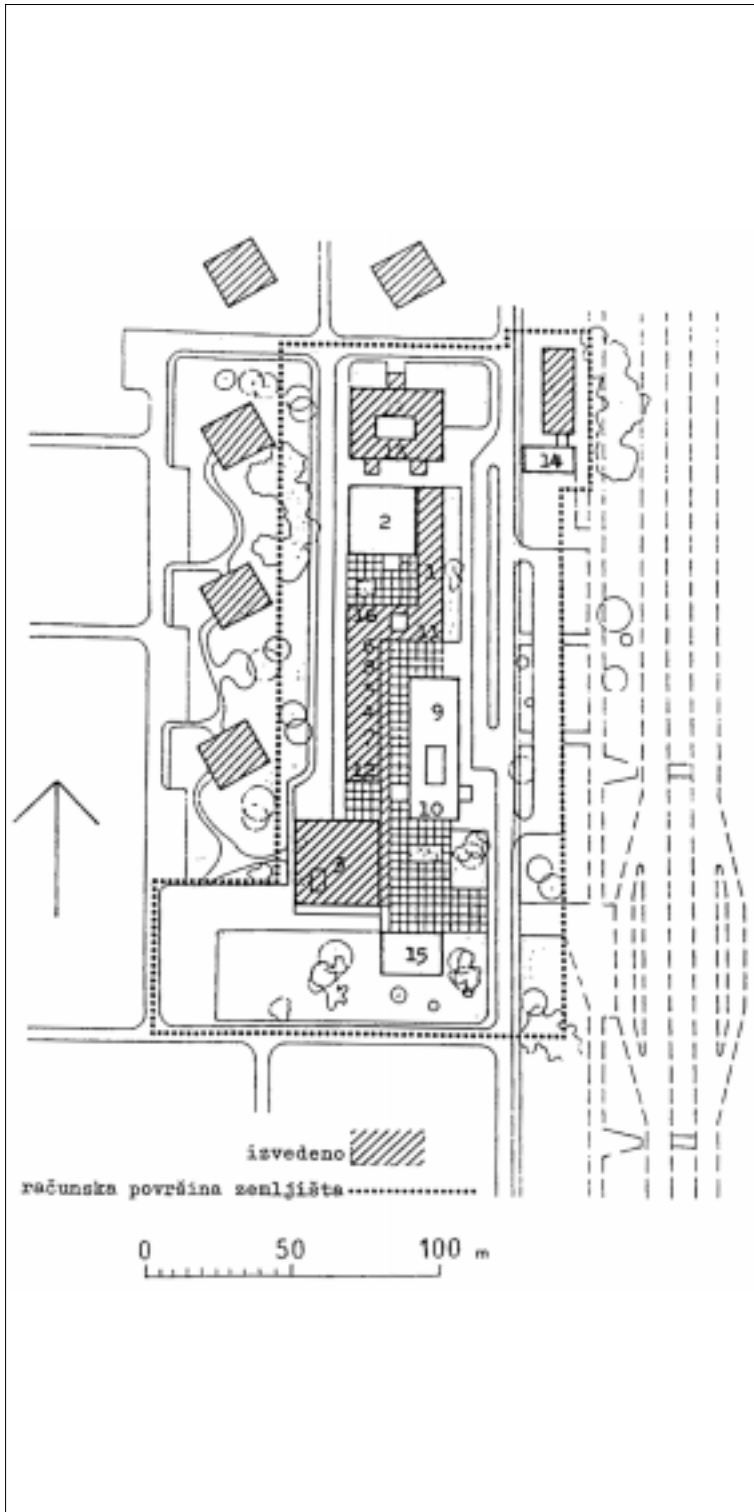
broj stanovnika naselja	11 090
površina zemljišta (ha)	2,60
indikator (ha/1000 st.)	0,24
površina pod zgradama (m ²)	4 384
postotak izgrađenosti zemljišta (%)	16,86
koeficijent iskorištenja zemljišta	0,35
izgrađena površina (m ²)	5 284
izgrađena površina po stanovniku (m ² /st.)	0,47
poslovni i administracijski prostor (m ²)	440 (8,40%)
trgovina (m ²)	2 328 (44,48%)
ugostiteljstvo (m ²)	996 (19,03%)
uslužni obrt (m ²)	110 (2,10%)
kultura i zabava (m ²)	700 (13,37%)
zdravstvo (m ²)	660 (12,62%)
ukupan broj parkirališnih mjesta	60
broj parkirališnih mjesta na 1000 st.	5,41
autobusna stanica	postoji
duljina pješačke ulice (m)	130
širina pješačke ulice (m)	10
dimenzije trga (m x m)	25 x 50 i 25 x 18
najveći polumjer gravitacije (m)	540

(65,24%) slobodne površine i 4 655 m² (17,90%) prometne površine. Ostali bitni podaci o centru naselja navedeni su u tablici I.

Da bi zadovoljili svakidašnje potrebe za kupovinom namirnica, za stanovnike koji stanuju malo dalje od centra naselja izgrađen je podcentar u sjevernom dijelu naselja. On obuhvaća trgovinu sa samoposluživanjem (315 m²), prodavaonicu mesa i mesnih proizvoda (72 m²) te restoran (311 m²).

Opažanjem je utvrđeno da se velik broj centralnih sadržaja (26) nalazi izvan centra i podcentra naselja, u prizemlju stambenih zgrada ili svuda po naselju. Ti su sadržaji obično smješteni u bivšim prostorijama za boravak djece, koje je prema svojedobnoj gradskoj odluci, kasnije ukinutoj, bilo obvezno predvidjeti u stambenim zgradama. Manji dio centralnih sadržaja smješten je u bivšim praonicama. Rang učestalosti navedenih sadržaja razmještenih izvan centra i podcentra naselja je sljedeći: 4 frizerska salona, 3 uredske prostorije, 3 trafike (kioska), 3 telefonske govornice, 2 prodavaonice mješovitih robe, 2 fotografske radnje, 1 odvjetnički ured, 1 krojački salon, 1 kemijska čistionica, 1 postolarska radionica itd.

Centralni sadržaji smješteni izvan centra i podcentra Trnskog obuhvaćaju oko 1 300 m² bruto površine (u centru i podcentru 4 316 m² bruto površine). Vjerojatno to dokazuje da su centralni sadržaji u Trnskom poddimenzionirani ili su oni, kao i neki sadržaji gradskog značenja, slučajno razmješteni po tom naselju.

SL. 2. Centar naselja Trnskog - opći raspored sadržaja

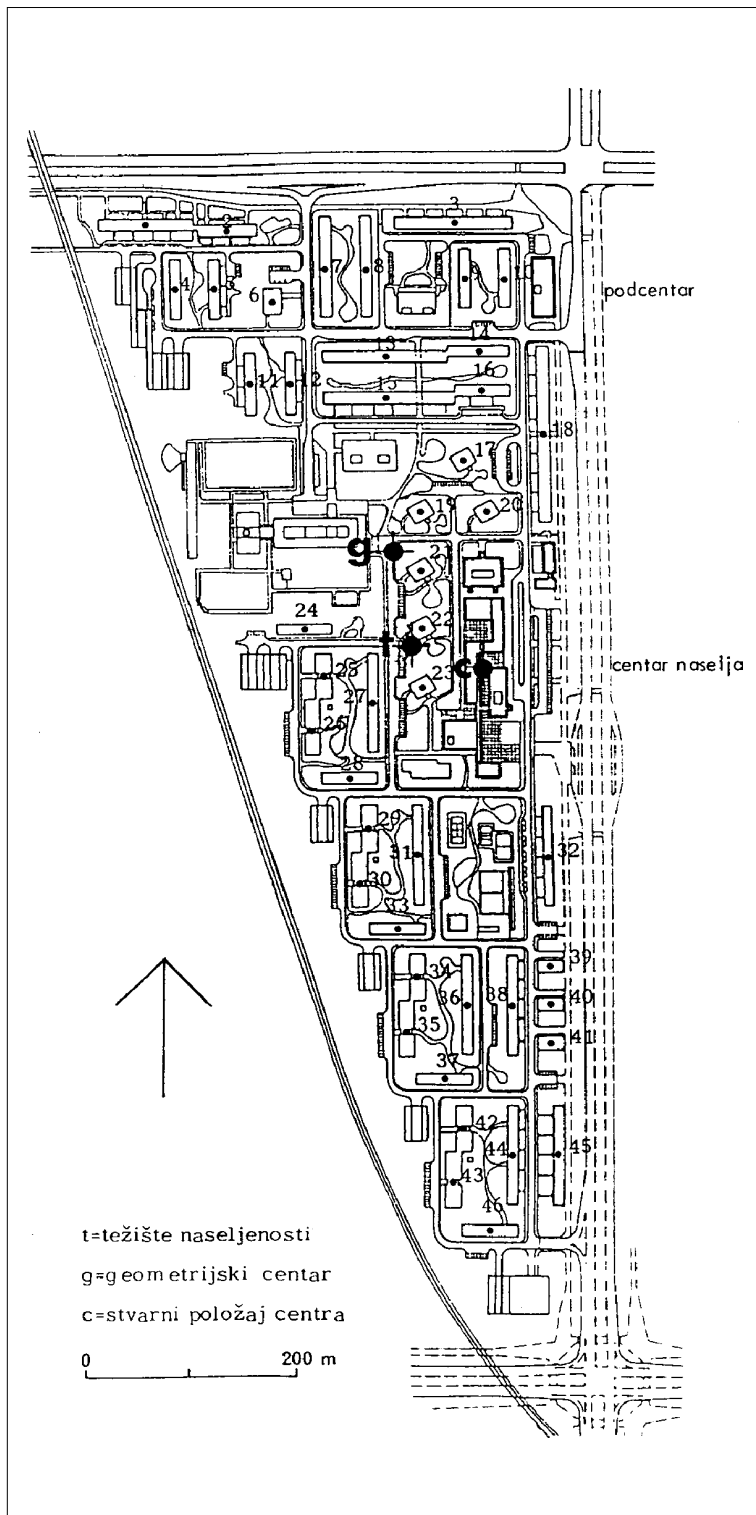
Izradio • Made by
Mirko Maretić

FIG. 2. Centre of Trnsko - general placement of features

SL. 3. Trnsko - prostorni položaj centra

Izradio • Made by
Mirko Maretić

FG. 3. Trnsko - location of centre

Raspršenost različitih uslužnoobrtničkih radionica po naselju opravdava izgradnju prije planiranog obrtničkog centra, odnosno interpolaciju još nekih navedenih radionica u središtu naselja.

U analizi lokacije centra naselja utvrdili smo njegov stvarni (c) i geometrijski (g) položaj te težište naseljenosti (t)⁴. Pri izradi urbanističkog plana Trnskog stvarni je položaj centra tog naselja određen rubno, uz planiranu tzv. produženu Runjaninovu ulicu i oko 500 m južno od Avenije Dubrovnik, što se smatralo povoljnim za gravitiranje stanovnika tom centru. Geometrijski položaj centra naselja nalazi se u pomaku sjeverozapadno, a težište naseljenosti je zapadno od njegova stvarnog položaja (sl. 3).

Anketom smo utvrdili stvarno gravitacijsko područje podcentra naselja, koje je šire od uobičajeno planiranoga, određenog radijusom gravitacije od 200 m. Uočeno je da se velik broj stanovnika iz južnog dijela naselja za kupovinu namirnica mora koristiti udaljenim trgovačkim podcentrom ili malo bližim centrom. Možda to znači da u južnom dijelu naselja nedostaje manji trgovački podcentar.

Zaprude

Naselje Zaprude nalazi se južno od Save i istočno od Zagrebačkog velesajma (sl.1), na površini kojoj je granica sa sjevera ulica Bundeck, s juga Avenija Dubrovnik, s istoka Sarajevska cesta, a sa zapada park, odnosno planirana tzv. produžena Draškovićeve ulica. Naselje ima oblik trapeza, visine 720 m i srednjice 500 m (u smjeru sjever — jug). Dobro je prometno povezano s Avenijom Dubrovnik i s ulicom Bundeck.

Naselje je planirano 1962. godine u sklopu Idejnoga urbanističkog rješenja Južnog Zagreba, i to za oko 9 000 stanovnika na površini od 36 ha, tj. s gustoćom naseljenosti oko 250 st./ha. Izgradnja stambenog naselja trajala je od 1963. do 1968. godine. Od svih pratećih objekata (osnovna škola, dječji vrtići, zdravstvena stanica, trgovački podcentri, obrtnički centar, garaže) najkasnije je dovršen (1971) veći dio centra naselja. U njemu još nije izgrađena dvorana za kulturno-zabavne priredbe, a nisu otvoreni ni restoran i kavana, kao ni neke uslužne radionice. Danas to naselje ima oko 11 500 stanovnika, pa mu je gustoća naseljenosti povećana na približno 320 st./ha. Povećanje broja stanovnika u naselju rezultat je pretvaranja dnevnih soba u spavaonice, te povećanja broja stanova adaptacijom bivših prostorija za boravak djece i praonica smještenih u prizemlju mnogih stambenih zgrada.

Ako se računa površina do sada izvedenih objekata u centru naselja, ona iznosi 5 200 m² bruto površine. U tom su centru sada zaposlene 232 osobe.⁵

Ukupna površina zemljišta centra naselja Zaprude od 19 500 m² (100%) podijeljena je na 5 124 m² (26,28%) površine pod zgradama, 11 734 m² (56,58%) slobodne površine i 3 342 m² (17,14%) prometne površine. Ostali bitni podaci o centru naselja navedeni su u tablici II.

Da bi se zadovoljile svakidašnje potrebe za kupovinom namirnica stanovnika koji stanuju dalje od centra naselja, izgrađena su dva podcentra, jedan u sjeveroistočnome, a drugi u sjeverozapadnom dijelu naselja. Svaki podcentar ima trgovinu sa samoposluživanjem (400 m²) i buffet (66 m²).

4 Za gravitacijsku, odnosno demografsku lokaciju centra naselja bitno je težište naseljenosti. Gledajući teorijski, centar naselja trebalo bi smjestiti u težište naseljenosti, do kojega je zbroj svih putova stanovnika najmanji. To smo težište za naselja *Trnsko* i *Zaprude* izračunali pomoću formula koje se primjenjuju u nalaženju aritmetičke sredine ponderiranih vrijednosti:

$$x = \frac{\sum x_n \cdot st_n}{\sum st} \quad i \quad y = \frac{\sum y_n \cdot st_n}{\sum st}$$

U tim su formulama x_n i y_n koordinate pojedinačnih težišta, koje očitavamo u izabranom mjerilu. U tim jednakostima $\sum st$ označava ukupni broj stanovnika naselja. Apscisa X i ordinata Y su koordinate kojima određujemo težište naseljenosti, odnosno lokaciju centra naselja.

5 Taj smo podatak doznali u intervjuu u centru naselja *Zapruda* 19. siječnja 1985. g.

Centar naselja Zapruđa sadrži	bruto površine
1. dom društvenih organizacija	300 m ²
2. poštanski ured	120 m ²
3. štedionica	55 m ²
4. robna kuća ⁶	1 152 m ²
5. trgovina sa samoposluživanjem	164 m ²
6. trgovina mješovite robe	80 m ²
7. prodavaonica mesa	251 m ²
8. bombonijera	42 m ²
9. robni magazin	184 m ²
10. trgovina tekstila	55 m ²
11. prodavaonica obuće	80 m ²
12. prodavaonica cvijeća	80 m ²
13. prodavaonica boja i lakova	80 m ²
14. prodavaonica novina	16 m ²
15. prodavaonica duhana i srećaka	26 m ²
16. kafić, prodavaonica bureka	42 m ²
17. snack-bar	112 m ²
18. buffet (nije otvoren)	122 m ²
19. restoran sa samoposluživanjem (nije otvoren, u tom je prostoru prodavaonica konfekcije)	626 m ²
20. kavana (nije otvorena, u tom je prostoru trgovina konfekcije)	352 m ²
21. frizerski salon	58 m ²
22. radionice uslužnog obrta (nisu otvorene)	251 m ²
23. dvorana za kulturno-zabavne priredbe (nije izgrađena)	500 m ²
24. knjižnica i čitaonica	94 m ²
25. telefonske govornice	6 m ²
26. javni zahod	58 m ²
27. trafostanica I.	28 m ²
28. trafostanica II. (nije izgrađena)	28 m ²
29. toplinska stanica	38 m ²
30. zdravstvena stanica i ljekarnica	700 m ²
Ukupno	5 700 m²

⁶ Objekt je dvokatni, tj. 2x576 m².

broj stanovnika	11 480
površina zemljišta (ha)	1,95
indikator (ha/1000 st.)	0,17
površina pod zgradama (m ²)	5 124
postotak izgrađenosti zemljišta (%)	26,28
koeficijent iskorištenja zemljišta	0,48
izgrađena površina (m ²)	5 542
izgrađena površina po stanovniku (m ² /st.)	0,48
poslovni i administracijski prostor (m ²)	175 (3,16%)
trgovina (m ²)	2 210 (39,88%)
ugostiteljstvo (m ²)	1 254 (22,63%)
uslužni obrt (m ²)	309 (5,58%)
kultura i zabava (m ²)	894 (16,13%)
zdravstvo (m ²)	700 (12,62%)
ukupan broj parkirališnih mjesta	90
broj parkirališnih mjesta na 1000 st.	7,84
autobusna stanica	da
duljina pješačke ulice (m)	140
širina pješačke ulice (m)	10
dimenzije trga (m x m)	30x20 i 20x15
najveći polumjer gravitacije (m)	400

TABL. II. Veličina i sadržaj centra naselja Zapruda (bez centralnih sadržaja raspršenih po naselju)

Sastavio • Made by Mirko Maretić

TABLE II. Dimensions and features of the Centre of Zaprude (excluding the main features dotted about the settlement)

Opažanjem smo utvrdili da je velik broj centralnih sadržaja (69) razmješten izvan centra i podcentara naselja, u prizemlju mnogih stambenih zgrada ili svuda po naselju. Ti su sadržaji često smješteni u bivšim prostorijama za boravak djece, koje su se obvezatno morale predvidjeti u stambenim zgradama prema svojedobnoj gradskoj odluci, koja je kasnije ukinuta. Dio centralnih sadržaja smješten je u nekadašnjim praonicama. Redoslijed učestalosti navedenih sadržaja, razmještenih izvan centra i podcentara naselja je ovakav: 14 frizerskih salona, 7 ureda, 5 električarskih radionica, 4 radio-televizijska servisa, 3 odvjetnička ureda, 3 fotografske radionice, 3 trafike (kiosci), 2 kemijske čistionice, 2 građevinsko-obrtnička servisa, 2 postolara, 2 kozmetička salona, 2 radionice roleta, 2 servisa kućanskih aparata, 2 telefonske govornice, krojački salon, zubna ordinacija, urar itd.

Centralni sadržaji izvan centra i podcentara Zapruda zauzimaju oko 3 400 m² bruto površine (u centru i podcentrima 6 132 m² bruto površine). To vjerojatno dokazuje da su ti sadržaji u Zaprudu poddimenzionirani ili su oni, kao i neki sadržaji gradskog značenja, slučajno razmješteni svuda po naselju.

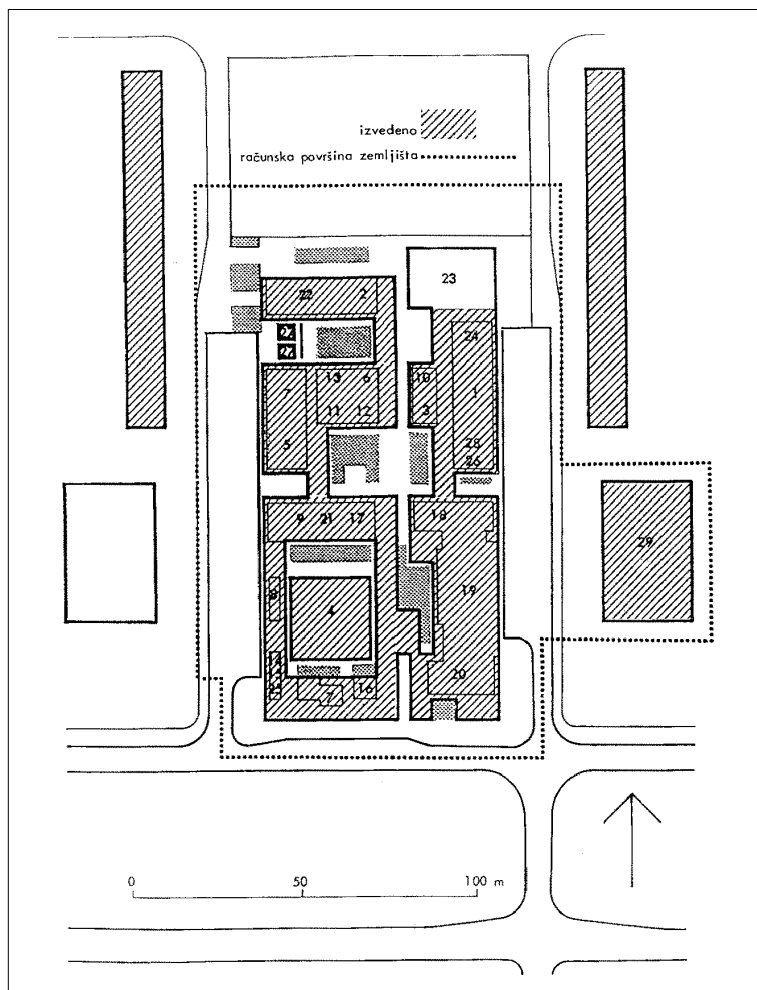
Raspršenost mnogih uslužnoobrtničkih radionica po naselju opravdava možda interpolaciju još nekih takvih radionica u centru naselja i u obrtničkom centru.

Analizirajući lokacije centra naselja, utvrdili smo njegov stvarni (*c*) i geometrijski (*g*) položaj, te težište naseljenosti (*t*). Urbanističkim

SL. 4. Centar naselja Zapruda - opći raspored sadržaja

Izradio • Made by Mirko Maretić

FG. 4. Centre of Zapruda - general placement of features

7 Podaci o pokazateljima za istraživane primjere objavljeni su u članku s naslovom *Neki indikatori za dimenzioniranje centra gradskog naselja*, str. 13-44. znanstvenog časopisa za arhitekturu i urbanizam "Prostor" - vol. 1/br.1, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 1993, čiji je autor Mirko Maretić.

8 U istraživanju centara zagrebačkih naselja *Trnskog* i *Zapruda* izabrali smo relevantna anketna pitanja s ponuđenim odgovorima. Dakako, mogli smo izabrati i više pitanja, kao što su učinili Miro A. Mihovilović i Ivan Smoljan sa suradnicima u istraživanju čije su rezultate objavili u publikaciji s naslovom *Stanovnici Umaga o stanu, stambenom naselju, životu i radu u gradu*. Oni su, naime, osim učestalosti posjeta gradskom centru, mjesta kupovine odjeće i obuće, mjesta kupovine namirnica, prijedloga za izgradnju ili uređenje najvažnijih objekata, te prihvatljivosti pješćakoga ili kolnog prometa u gradskom centru, istraživali moguću način prostornog oblikovanja gradskog centra, njegovo funkcionalno značenje i dr.

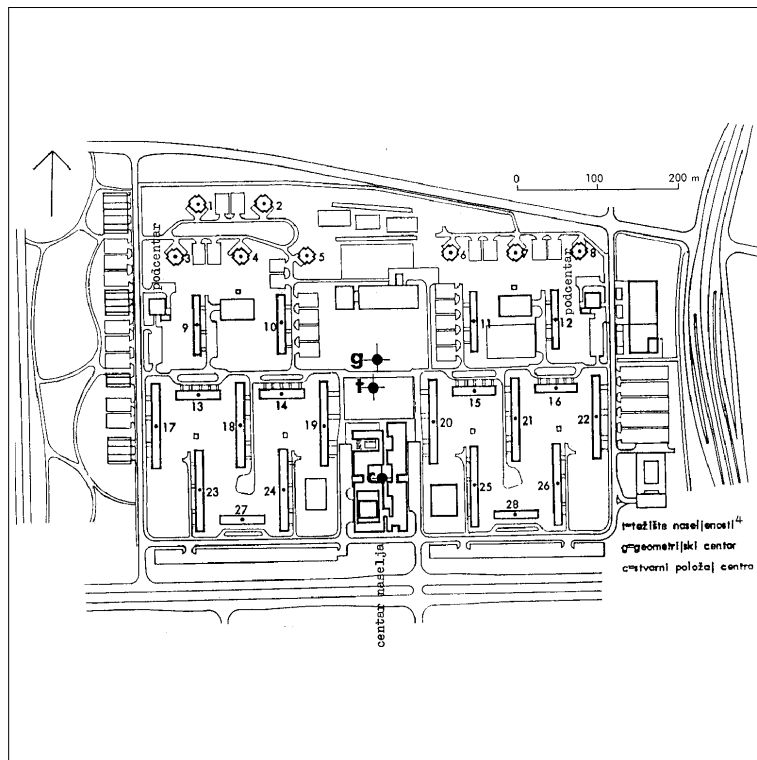
planom Zapruda stvarni je položaj centra tog naselja određen rubno, uz Aveniju Dubrovnik, što se smatralo povoljnim za gravitiranje stanovnika tom centru. Težište naseljenosti ima pomak od 110 m, a geometrijski položaj centra naselja za 140 m sjeverno od njegova stvarnog položaja (sl. 5).

Stvarna gravitacijska područja podcentara utvrdili smo anketom. Ona nisu mnogo šira od uobičajeno planiranih, određenih radijusima gravitacije po 200 m. Opažamo da manji broj stanovnika koji stanuju južno od navedenog područja gravitira podcentrima.

Osim pokazatelja površine zemljišta centra naselja Trnskog u odnosu prema broju stanovnika, koji je predimenzioniran, svi ostali pokazatelji za centre naselja Trnskog i Zapruda poddimenzionirani su u usporedbi s pokazateljima za centre istraživanih novih gradskih naselja.⁷

Anketa

Anketom su bila obuhvaćena zagrebačka naselja Trnsko i Zaprude

SL. 5. Zaprude - prostorni položaj centra

Izradio • Made by
Mirko Maretić

FG. 5. Zaprude - location of centre

	Odnos povr. zemljišta i broja st. (ha/1000 st.)	Odnos izgrađene površine i broja st. (m ² /st.)	Odnos broja par- kiralinih mješta i broja st. (p. mj./ 1000 st.)	Odnos broja par- kiralinih mješta i izgrađene površine (p. mj./1000 st.)	Duljina pje- šačke ulice (m)	Širina pje- šačke ulice (m)
Trnsko	0,24	0,47	5,41	11,46	130	10
Zaprude	0,17	0,50	7,84	15,79	140	10
Istraživani primjeri	0,21	0,60	16,00	27,01	153	13

sa 180 ispitanika (kućanstava) ili 96 njih u Trnskom, što čini oko 2,7% te 84 ispitanika u Zaprudu, što je oko 2,6% stanovništva naselja. Sredstvo istraživanja kojim su se dobili relevantni podaci bio je anketni upitnik, sastavljen uglavnom od pitanja s ponuđenim odgovorima.⁸

Upitnik je sadržavao tri skupine pitanja koja su obuhvatila podatke o ispitaniku, kućanstvu i centru naselja. Ispitanik je uz postavljeno pitanje najčešće trebao zaokružiti samo jedan od ponuđenih odgovora, malo kad tri.

Upitnik je imao 26 pitanja, kojima se ispitala uloga i značenje centra naselja u životu stanovnika koji mu gravitiraju. Ispitivanje je bilo anonimno. Anketa je provedena 21. siječnja 1984. godine.

TABL. III. Centri novih gradskih naselja (usporedba pokazatelja za Trnsko i Zaprude)

Sastavio • Made by
Mirko Maretić

TABLE. III. Centres of new urban settlements (comparison of indicators for Trnsko and Zaprude)

Analitički podaci o ispitanicima

Dobna struktura (g.)	f	Trnsko (%)
do 20	2	2,08
21-30	17	17,71
31-40	21	21,88
41-50	24	25,00
51 i više	32	33,33
	96	100,00

Najveći broj ispitanika bio je u dobi od 51 godine ili stariji (33,33%). Dosta je bilo i ispitanika od 41 do 50 godina (25%), te od 31 do 40 godina (21,88%).

Dobna struktura (g.)	f	Zaprude (%)
do 20	0	0,00
21-30	6	7,14
31-40	32	38,10
41-50	35	41,66
51 i više	11	13,10
	84	100,00

Najveći broj ispitanika bio je u dobi od 41 do 50 godina (41,66%). Dosta je bilo onih od 31 do 40 godina (38,10%).

Osim podataka o dobnoj strukturi ispitanika, analizirani su i podaci o njihovim zanimanjima, o mjestu rada, o broju osoba u kućanstvu, o mjesečnom osobnom dohotku i o posjedovanju automobila.

Pretpostavke

Anketni je upitnik bio prilagođen provjeri sljedećih pretpostavki.

1. Izabrana je lokacija centra naselja povoljna.
2. Trgovine, ugostiteljski objekti, uslužni obrtnički objekti i dr. trebaju biti okupljeni u centru naselja.
3. Stanovnici pretežno kupuju namirnice u centru naselja.
4. Stanovnici pretežno kupuju kućanske aparate i namještaj u centru Zagreba.
5. Stanovnici pretežno kupuju odjeću i obuću u centru Zagreba.
6. Stanovnici najradije kupuju u specijaliziranim trgovinama.
7. Stanovnici najčešće posjećuju centar naselja radi kupovine u njemu.
8. Većina stanovnika posjećuje centar naselja svaki dan.
9. Većina stanovnika hranila bi se u restoranu (kada bi on bio otvoren).

10. Većina stanovnika ne bi odnosila kući pripremljenu hranu iz restorana (kada bi on bio otvoren).
11. Većina bi stanovnika posjećivala kavanu (kada bi ona bila otvorena).
12. Stanovnici koji stanuju bliže trgovačkom podcentru obično kupuju namirnice u njemu.
13. Većina stanovnika koji posjeduju automobil svraćaju njime u centar naselja vraćajući se s posla.
14. Automobilska parkirališta uz centar naselja dovoljno su velika.
15. Većina stanovnika svraća u centar naselja vraćajući se s posla autobusom (tramvajem).
16. Većina je stanovnika za rješenje centra naselja kao pješačke zone.
17. Većina stanovnika želi hitnu izgradnju dvorane za kulturno-zabavne priredbe u centru naselja.
18. Većina bi stanovnika posjećivala dvoranu za kulturno-zabavne priredbe (kada bi ona bila izgrađena u centru naselja).
19. Većina stanovnika zadovoljna je centrom naselja.

Pretpostavke su provjerene ispitivanjem odabranog uzorka primjenom anketnog upitnika. S obzirom na cilj i zadatak istraživanja, planiran je jednostavni slučajni uzorak. Jedinica istraživanja bio je nositelj stanarskog prava. Anketu je provelo 11 obučениh anketara. Anketu su vodili dr. Mirko Maretić, dipl. ing. arh., i dr. Milan Benc, politolog. Podaci su obrađeni u Računskom centru Sveučilišta u Zagrebu (SRCE). Program elektronskonumeričke obrade izradio je prof. Janez Štalec.

Rezultati ankete

- 1. pretpostavka: Izabrana je lokacija centra naselja povoljna

Trnsko - *Ta je pretpostavka potvrđena.* Većina stanovnika (77,08%) smatra da je izabrana lokacija centra naselja povoljna. Manji broj njih (22,92%), nastanjenih u najjužnijem dijelu naselja, ocjenjuje tu lokaciju nepovoljnijom. Proračun težišta naseljenosti radi određivanja prostornog položaja (lokacije) centra naselja (sl. 3) pokazuje male razlike s obzirom na geometrijski i stvarni položaj centra.

Zapruđe - *Ista je pretpostavka potvrđena i u Zapruđu.* Većina stanovnika (88,10%) smatra da je izabrana lokacija centra naselja povoljna. Samo manji dio stanovnika (11,90%) ocjenjuje da je ta lokacija nepovoljna. Proračun težišta naseljenosti radi određivanja prostornog položaja (lokacije) centra naselja (sl. 5) pokazuje male razlike s obzirom na geometrijski i stvarni položaj centra.

Iako je ta pretpostavka u oba naselja potvrđena, mala razlika ipak postoji. U Trnskom manji postotak stanovnika (77,08%) nego u Zapruđu (88,10%) smatra da je izabrana lokacija centra naselja povoljna.

- 2. pretpostavka: Trgovine, ugostiteljski objekti, uslužni obrtnički objekti i dr. trebaju biti okupljeni u centru naselja

Trnsko - *Ta pretpostavka nije potvrđena.* Neznatno manje od polovice stanovnika (44,79%) nastanjenih na udaljenosti do 300 m od centra smatra da trgovine, ugostiteljski objekti, uslužnoobrtničke radnje i dr. treba okupiti u navedenom centru. Većina stanovnika (55,21%), nastanjenih dalje od centra naselja, smatra da sve te sadržaje treba razmjestiti svuda po naselju.

Zapruđe - *Ta pretpostavka nije potpuno potvrđena, ali nije ni odbijena.* Mišljenja

stanovnika su podijeljena. Polovica njih (50%) smatra da trgovine, ugostiteljske objekte, uslužnoobrtničke radnje i dr. treba okupiti u centru naselja, a druga polovica stanovnika (50%) predlaže da sve te sadržaje treba razmjestiti svuda po naselju.

Ta pretpostavka u jednom naselju nije potvrđena, a u drugome nije odbijena. U Trnskom se malo veći postotak stanovnika (55,21%) nego u Zaprudu (50%) protivio okupljanju centralnih sadržaja u centru naselja.

▪ 3. pretpostavka: Stanovnici pretežno kupuju namirnice u centru

Trnsko - *Ta je pretpostavka potvrđena.* Većina stanovnika (76,04%) kupuje namirnice u centru naselja. Manji broj stanovnika (12,50%) kupuje namirnice u centru Zagreba ili drugdje u gradu (11,46%).

Zaprude - *Ista je pretpostavka potvrđena i u Zaprudu.* Većina stanovnika (92,86%) kupuje namirnice u centru naselja. Samo manji dio stanovnika (7,14%) kupuje ih u centru Zagreba.

Premda je pretpostavka u oba naselja potvrđena, razlika postoji. U Trnskom manji postotak stanovništva (76,04%) nego u Zaprudu (92,86%) kupuje namirnice u centru naselja.

▪ 4. pretpostavka: Stanovnici pretežno kupuju kućanske aparate i namještaj u centru Zagreba

Trnsko - *Ta je pretpostavka, zapravo, potvrđena.* Većina stanovnika kupuje kućanske aparate i namještaj u centru Zagreba (41,67%), te drugdje u gradu (44,79%), gdje je izbor te robe veći i gdje je ona kvalitetnija. Manji broj stanovnika (13,54%) kupuje kućanske aparate u centru naselja. Stanovnici naselja često kupuju namještaj na obližnjemu Zagrebačkom Velesajmu ili drugdje u gradu.

Zaprude - *Pretpostavka je također potvrđena.* Većina stanovnika (83,33%) kupuje kućanske aparate i namještaj u centru Zagreba, gdje je izbor te robe veći i gdje je ona kvalitetnija. Samo manji dio stanovnika (16,67%) kupuje tu robu drugdje u gradu. Kućanske aparate gotovo nitko ne kupuje u centru naselja jer se tu nudi u vrlo maloj količini (kućanski aparati) ili je uopće nema (namještaj).

Samo u jednom naselju ta je pretpostavka doslovno potvrđena. U Trnskom manji postotak stanovnika (86,46%) nego u Zaprudu (100,00%) kupuje kućanske aparate i namještaj u centru Zagreba ili drugdje u gradu.

▪ 5. pretpostavka: Stanovnici pretežno kupuju odjeću i obuću u centru Zagreba

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (66,67%) kupuje odjeću i obuću u centru Zagreba, gdje je veći izbor i gdje je ta roba kvalitetnija. Manji dio stanovnika kupuje tu robu drugdje u gradu (29,17%). Vrlo malo stanovnika (4,17%) odjeću i obuću kupuje u centru naselja.

Zaprude - *Pretpostavka je također potvrđena.* Većina stanovnika (80,95%) kupuje odjeću i obuću u centru Zagreba, gdje je veći izbor i gdje je ta roba kvalitetnija. Samo manji dio stanovnika kupuje navedenu robu drugdje u gradu (13,10%) ili u centru naselja (5,95%).

Iako je ta pretpostavka u oba naselja potvrđena, razlika ipak postoji. U Trnskom manji postotak stanovnika (66,67%) nego u Zaprudu (80,95%) kupuje odjeću i obuću u centru Zagreba.

▪ 6. pretpostavka: Stanovnici najradije kupuju u specijaliziranim trgovinama.

Trnsko - *Pretpostavka nije potvrđena.* Većina stanovnika najradije kupuje u robnoj kući (84,37%). U specijaliziranim trgovinama kupuje manji dio stanovnika (15,63%) zato što je mali broj takvih trgovina uopće otvoren u centru naselja, a površina im je gotovo 3,5 puta manja od površine robne kuće.

Zaprude - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika najradije kupuje različitu robu u specijaliziranim trgovinama (59,52%). U robnoj kući kupuje malo manji dio stanovnika (40,48%). Razlog takvoj kupovini je veći broj specijaliziranih trgovina u

centru naselja, površina kojih je gotovo jednaka površini robne kuće.

U jednom je naselju šesta pretpostavka potvrđena, a u drugom nije. U Trnskom mnogo manji postotak stanovnika (15,63%) nego u Zapruđu (59,26%) kupuje različitu robu u specijaliziranim trgovinama. Razlog tome su različite površine specijaliziranih trgovina u centru Trnskog (528 m²) i u centru Zapruđa (1058 m²).

▪ 7. pretpostavka: Stanovnici najčešće posjećuju centar naselja radi kupovine u njemu

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Najvažniji razlog posjeta stanovnika centru naselja jest kupovina u njemu (31,04%). Važan je razlog posjeta stanovnika centru naselja korištenje usluga pošte i štedionice (28,35%). Ostali su razlozi posjeta stanovnika centru naselja različiti i manje bitni.

Zapruđe - *Pretpostavka je također potvrđena.* Najvažniji razlog posjeta stanovnika centru naselja je kupovina u njemu (34,05%). Važan je razlog posjeta stanovnika centru naselja i korištenje usluga pošte i štedionice (31,47%). Ostali razlozi posjeta stanovnika centru naselja različiti su i manje važni.

U oba naselja pretpostavka je potvrđena, a razlika je malena. Najvažniji je razlog posjeta stanovnika centru naselja kupovina (31,04% u Trnskom i 34,05% u Zapruđu).

▪ 8. pretpostavka: Većina stanovnika posjećuje centar naselja svaki dan

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (66,67%) posjećuje centar naselja svaki dan, 23,96% stanovnika posjećuje ga nekoliko puta u tjednu, a 9,37% stanovnika malokad, gotovo nikada.

Zapruđe - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (70,24%) posjećuje centar naselja svaki dan, 26,19% stanovnika posjećuje ga nekoliko puta u tjednu, a 3,57% stanovnika malokad, gotovo nikada.

Pretpostavka je u oba naselja potvrđena, ali uz jednu razliku: u Trnskom manji postotak stanovnika (66,67%) nego u Zapruđu (70,24%) posjećuje centar naselja svaki dan.

▪ 9. pretpostavka: Većina stanovnika hranila bi se u restoranu (kad bi on bio otvoren)

Trnsko - *Pretpostavka nije potvrđena.* Većina se stanovnika (81,25%) ne bi hranila u restoranu kada bi on i bio otvoren u centru naselja. Samo malo manje od petine stanovnika (18,75%) hranilo bi se u restoranu.

Zapruđe - *Ni u tom naselju pretpostavka nije potvrđena.* Većina se stanovnika (64,29%) ne bi hranila u restoranu kada bi on i bio otvoren u centru naselja. Samo malo više od trećine stanovnika (35,71%) hranilo bi se u restoranu.

Ni u jednom naselju pretpostavka nije potvrđena, ali razlika postoji: u Trnskom se veći postotak stanovnika (81,25%) nego u Zapruđu (64,29%) ne bi hranio u restoranu (kada bi on bio otvoren).

▪ 10. pretpostavka: Većina stanovnika ne bi odnosila kući pripremljenu hranu iz restorana (kada bi on bio otvoren)

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (87,50%) ne bi odnosila kući pripremljenu hranu iz restorana kada bi on bio otvoren u centru naselja. Dio stanovnika (12,50%) ipak bi odnosio pripremljenu hranu iz restorana kući.

Zapruđe - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (57,14%) ne bi odnosila kući hranu pripremljenu u restoranu kada bi on bio otvoren u centru naselja. Ipak bi dio stanovnika (42,86%) to činio.

Iako je pretpostavka u oba naselja potvrđena, razlika ipak postoji: u Trnskom veći postotak stanovnika (87,50%) nego u Zapruđu (57,14%) ne bi odnosio kući hranu pripremljenu u restoranu (kada bi on bio otvoren).

▪ 11. pretpostavka: Većina bi stanovnika posjećivala kavanu (kada bi ona bila otvorena)

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina bi stanovnika (59,37%) posjećivala

kavanu kada bi ona bila otvorena u centru naselja. Manji dio stanovnika (40,63%) ne bi zalazio u kavanu.

Zaprude - *Pretpostavka je i u ovom naselju potvrđena.* Većina bi stanovnika (52,38%) posjećivala kavanu kada bi ona bila otvorena u centru naselja. Malo manje od polovice stanovnika (47,62%) ne bi zalazilo u kavanu.

U oba naselja pretpostavka je potvrđena, ali razlika postoji: u Trnskom bi malo veći postotak stanovnika (59,37%) nego u Zaprudu (52,38%) posjećivao kavanu (kada bi ona bila otvorena).

▪ **12. pretpostavka: Stanovnici koji stanuju bliže trgovačkom podcentru obično kupuju namirnice u njemu**

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (56,25%), osobito onih koji stanuju bliže trgovačkom podcentru, obično kupuje namirnice u njemu. U tom podcentru ponekad kupuje manji broj stanovnika (34,38%), a nikada ne kupuje 9,37%. Stanovnici koji naseljavaju južni dio naselja (52,75%) prisiljeni su se koristiti navedenim podcentrom iako je on udaljen 400 - 900 m. Taj je problem ublažen postojanjem prodavaonice mješovite robe 400 m južnije od trgovačkog podcentra.

Zaprude - *Pretpostavka je potvrđena i u drugom naselju.* Većina stanovnika (63,75%), osobito onih koji stanuju bliže trgovačkim podcentrima, obično i stalno kupuje namirnice u njima. U tim podcentrima povremeno kupuje manji broj stanovnika (28,75%), a nikada ne kupuje 7,50% stanovnika.

Premda je pretpostavka potvrđena u oba naselja, razlika postoji: u Trnskom je manji postotak stanovnika (56,25%) nego u Zaprudu (63,75%) koji stanuju bliže trgovačkom podcentru i kupuju namirnice u njemu.

▪ **13. pretpostavka: Većina stanovnika koji posjeduju automobil svraćaju njime u centar naselja vraćajući se s posla**

Trnsko - *Pretpostavka nije potvrđena.* Velik broj stanovnika (62,07%) koji imaju automobile ne svraćaju u centar naselja na povratku s posla. Stanovnici koji stanuju sjeverno od centra naselja, a imaju automobile uopće ne svraćaju u taj centar vraćajući se s posla, što je razumljivo jer im to nije usput. Samo manji broj stanovnika (37,93%) koji imaju automobil svraća u centar naselja nakon posla.

Zaprude - *Pretpostavka nije potvrđena ni u ovom naselju.* Velik broj stanovnika (67,86%) koji imaju automobil ne svraćaju u centar naselja vraćajući se s posla. Manje od trećine stanovnika (32,14%) koji imaju automobil svraća u centar naselja. Ni u jednom naselju pretpostavka nije potvrđena, no neznatna razlika ipak postoji: u Trnskom živi malo manji postotak stanovnika (62,07%) nego u Zaprudu (67,86%), koji imaju automobil, ali ne svraćaju njime u centar naselja vraćajući se s posla. Razlog što ta pretpostavka nije potvrđena jest činjenica da stanovnici s automobilom često obavljaju kupovinu blizu mjesta rada, ali i to što u navedenom centru teško mogu parkirati automobil (v. 14. pretpostavku).

▪ **14. pretpostavka: Automobilska parkirališta uz centar naselja dovoljno su velika**

Trnsko - *Pretpostavka nije potvrđena.* Većina stanovnika (69,79%) smatra da parkirališta uz centar naselja nisu dovoljna, a manji broj njih (30,21%) smatra da su dovoljno velika.

Zaprude - *Pretpostavka nije potvrđena ni u tom naselju.* Većina stanovnika (76,19%) smatra da su automobilska parkirališta uz centar naselja nedovoljno velika, a manji broj stanovnika (23,81%) smatra da su dovoljna.

Pretpostavka nije potvrđena ni u jednom ni u drugom naselju. U Trnskom je manji postotak stanovnika (69,79%) nego u Zaprudu (76,19%) koji smatraju da automobilska parkirališta uz centar naselja nisu dovoljno velika.

▪ **15. pretpostavka: Većina stanovnika svraća u centar naselja vraćajući se s posla autobusom (tramvajem)**

Trnsko - *Pretpostavka nije potvrđena.* Manji broj stanovnika (43,62%) svraća u centar naselja vraćajući se s posla autobusom. Stanovnici koji stanuju sjeverno od

centra naselja i iskrcavaju se iz autobusa na stajalištu uz Aveniju Dubrovnik vraćajući se s posla ne svraćaju u taj centar jer im to nije usput. Većina stanovnika (56,38%) ne svraća u centar naselja vraćajući se s posla autobusom.

Zapruđe - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (82,14%) svraća u centar naselja vraćajući se s posla autobusom odnosno tramvajem zato što je stajalište javnog prijevoza smješteno uz sam centar naselja, na Aveniji Dubrovnik, tj. na važnoj gradskoj prometnici.

U jednom naselju pretpostavka nije potvrđena, a u drugom jest. U Trnskom je mnogo manji postotak stanovnika (43,62%) nego u Zapruđu (82,14%), koji svraćaju u centar naselja vraćajući se s posla autobusom odnosno tramvajem. Razlog tog razlici jest nepovoljan smještaj stajališta javnog prijevoza u Trnskom za razliku od stajališta u Zapruđu.

▪ **16. pretpostavka: Većina je stanovnika za rješenje centra naselja, kao pješačke zone**

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina stanovnika (71,58%) željela bi vidjeti centar naselja kao pješačku zonu.

Zapruđe - *Pretpostavka je također potvrđena.* Većina stanovnika (89,29%) složila bi se s rješenjem centra naselja kao pješačke zone.

Iako je pretpostavka u oba naselja potvrđena, razlika postoji: u Trnskom je manji postotak stanovnika (71,58%) nego u Zapruđu (89,29%) koji su za rješenje centra naselja kao pješačke zone.

▪ **17. pretpostavka: Većina stanovnika želi hitnu izgradnju dvorane za kulturno-zabavne priredbe u centru naselja**

Trnsko - *Navedena pretpostavka nije potvrđena.* Stanovnici naselja ponajprije žele da se uredi tržnica (22,23%) u centru. Međutim, stanovnici su izrazili različite želje glede hitnosti izgradnje nekih objekata, odnosno uređenja nekih prostora u centru naselja ili u njegovoj blizini.

Zapruđe - *Pretpostavka nije potvrđena.* Stanovnici naselja prije svega žele hitno uređenje tržnice (19,54%) u centru naselja. Međutim, iskazali su različite želje s obzirom na hitnost izgradnje nekih objekata, odnosno uređenje nekih prostora u centru naselja ili u njegovoj blizini.

Ni u jednom ni u drugom naselju pretpostavka nije potvrđena jer stanovnici tih naselja ponajprije žele da se hitno uredi tržnica (22,23%) u Trnskom i (19,54%) njih u Zapruđu. Međutim, u Trnskom približno jednak postotak stanovnika (18,96%), kao i u Zapruđu (18,77%) želi da se odmah nakon uređenja tržnice izgradi dvorana za kulturno-zabavne priredbe u centru naselja.

▪ **18. pretpostavka: Većina bi stanovnika posjećivala dvoranu za kulturno-zabavne priredbe (kada bi ona bila izgrađena u centru naselja)**

Trnsko - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina bi stanovnika (82,29%) posjećivala dvoranu za kulturno-zabavne priredbe kada bi ona bila izgrađena u centru naselja. Manji broj stanovnika (15,63%) ne bi posjećivao tu dvoranu, nego bi radije ostajao uz televizor. Samo 2,08% stanovnika zalažu se za klupski način zabave.

Zapruđe - *Pretpostavka je potvrđena.* Većina bi stanovnika (90,48%) posjećivala dvoranu za kulturno-zabavne priredbe kada bi ona bila izgrađena u centru naselja. Manji broj stanovnika (7,14%) ne bi posjećivao tu dvoranu, nego bi radije ostajao uz televizor. Samo 2,38% stanovnika posjećivalo bi kino.

Pretpostavka je u oba naselja potvrđena, ali razlika postoji. U Trnskom bi manji postotak stanovnika (82,29%) nego u Zapruđu (90,48%) posjećivao dvoranu za kulturno-zabavne priredbe (kada bi ona bila izgrađena) u centru naselja.

▪ **19. pretpostavka: Većina stanovnika zadovoljna je centrom**

Trnsko - *Pretpostavka je, zapravo, potvrđena.* Većina je stanovnika (51,04%) donekle zadovoljna centrom naselja. Znatan je broj njih (33,33%) sasvim zadovoljan, a manji je dio (15,63%) nezadovoljan tim centrom. Ipak većinu stanovnika (84,37%)

čine oni koji smatraju da su donekle ili potpuno zadovoljni centrom naselja.

Zaprude - *Pretpostavka je, zapravo, potvrđena.* Velik broj stanovnika (45,24%) potpuno je ili donekle (42,86%) zadovoljan centrom naselja. Manji broj njih (11,90%) nezadovoljan je tim centrom. Treba napomenuti da ipak većinu stanovnika (88,10%) čine oni koji smatraju da su potpuno ili donekle zadovoljni centrom. U Trnskom je manji postotak stanovnika (33,33%) nego u Zaprudu (45,24%) zadovoljan centrom naselja. No u Trnskom je više stanovnika (51,04%) nego u Zaprudu (42,86%) zadovoljno centrom, a maleni je postotak žitelja obaju naselja koji su nezadovoljni svojim centrom. Možemo utvrditi da je u Trnskom malo manji postotak stanovnika (84,37%) nego u Zaprudu (88,10%) zadovoljan centrom.

Zaključak

Analizirajući prostorni položaj obaju naselja u gradu, njihove prostorne oblike i njihovu prometnu povezanost, utvrdili smo da *Zaprude ima više kvaliteta od Trnskog.* Osim toga, iz rezultata ankete uočili smo da je *centar Zapruda kvalitetniji od centra Trnskog* jer je povoljnije lociran, u njemu je površina do sada izvedenih objekata veća, bolje je opremljen centralnim sadržajima, u njemu stanovnici češće kupuju namirnice, više kupuju robu u specijaliziranim trgovinama, više je onih koji ga posjećuju svakog dana, više njih bi se hranilo u restoranu (kada bi bio otvoren), više stanovnika vraća u centar na povratku s posla, više njih je za centar kao pješačku zonu, više bi njih posjećivalo dvoranu za kulturno-zabavne priredbe kada bi bila izgrađena, a više je stanovnika Zapruda zadovoljno centrom. U trgovačkim podcentrima Zapruda stanovnici više kupuju namirnice nego u podcentru Trnskog.

U istraživanju trebalo bi doznati zbog kojih su razloga centralni sadržaji razmješteni izvan centara i podcentara, zašto je zanimanje stanovnika naselja za korištenjem restorana maleno, zašto nije izgrađena dvorana za kulturno-zabavne priredbe u centru naselja, zašto stanovnici nisu potpuno zadovoljni svojim centrom itd.

Smatramo da ovo istraživanje može biti korisno u planiranju i projektiranju centara novih gradskih naselja, pogotovo mišljenja i stavovi stanovnika dobiveni anketom.

■

Literatura • Bibliography

1. *** (1963), *Zentren in neuen Wohngebieten*, Architektur Wettbewerbe, 37, Stuttgart.
2. **Maretić, M.** (1976), *Prostorni razmještaj, veličine i funkcije gradskih centara*, magistarski rad, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
3. **Maretić, M.** (1979), *Prostorni razmještaj, veličine i funkcije gradskih centara*, "Glasilo Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu", 4: 3-66, Zagreb.
4. **Maretić, M.** (1985), *Prilog istraživanju modela centra novog gradskog naselja - uz posebnu analizu Trnskog i Zapruda u Zagrebu*, doktorska disertacija, Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb.
5. **Maretić, M.** (1993), *Neki indikatori za dimenzioniranje centra gradskog naselja*, "Prostor", 1: 13-44, Zagreb.

Dokumentacija • Official Documentation

1. **Urbanistički zavod grada Zagreba** - tehnička arhiva, *DUP Trnskog* (Zagreb, 1960), *DUP Zapruda* (Zagreb, 1962).

Summary • Sažetak**A Contribution to Research About the Centres of Trnsko and Zapruđe, Urban Settlements in Zagreb**

The author analyzes the centres of Zagreb's urban settlements of *Trnsko* and *Zapruđe*, their position in the city, their areas and numbers of inhabitants, population densities, the time and scope of construction. He examines the areas of the settlement centres and their arrangement of built-up surfaces, free spaces and traffic zones. He presents the main features of the settlements, some of which are concentrated in the centres, others dotted about the settlement outside the centres. He gives the actual and the geometrical locations of the centres, and the population concentration.

Research methodology includes observation and questionnaires. Observation was used to investigate how each of the centres has been realized, and the dispersion of the main features about the settlements. The questionnaire included 180 respondents from Trnsko and Zapruđe, which is over 2.5 per cent of the total population. It was designed to examine 19 hypotheses. The two urban settlements were compared on the basis of data, observation and the questionnaire, and the results can be used to study the centres of other new urban settlements, and revise current procedures in their planning and design. The study showed that the centres are well located, that it is justified to concentrate the main features of the settlement in them, that there is a tendency to use centrally-placed catering establishments, that there must be sufficient parking space, that this is a priority location for construction, that people would like to have a hall for cultural and various kinds of activities in the centre, that this is where they prefer to shop, why and how often they come to the centre, how often they use sub-centres, that they would like the centre to be a pedestrian mall, and how satisfied the inhabitants are with the settlement centre.

Mirko Maretić

PROSTOR

ISSN 1330-0652
CODEN PORREV
UDK • UDC 71/72

GOD. • VOL. 4(1996)
BR. • NO. 1(11)
STR. • PAG. 1-132
ZAGREB, 1996.

siječanj - lipanj • January - June

M. Maretić: Prilog istraživanju centara...

Pag. 27-46